

OPRAVDOVÝ ČLOVĚK

Na dveře jednoho z pokojů pražského hotelu Evropa, kde byl tehdy ubytován proslulý letec, hrdina Sovětského svazu Alexej Maresjev, zaklepal statný československý podplukovník. Rozpačitě se představil: „Alexandr Timko. Já totiž...“ Bez dalších slov se objali.

„Vida – dva Maresjevové,“ řekl spisovatel Leonov, Maresjevův spolubydliče.

„Proč Maresjevové?“ usmál se letec, o jehož hrdinství se dověděl celý svět z Polevého „Příběhu opravdového člověka“.

– „Proč ne dva Timkové?“

Objali se dva lidé, kteří na stejné straně barikády protifašistického zápasu přišli o nohy; kteří se však silou vůle dokázali postavit po bok ostatním jako rovnocenní pracovníci. Ale to bychom předbíhali vyprávění, jež začíná na Slovensku mrazivou nocí z 11. na 12. prosince roku 1944.

Dvanáctičlenná partyzánská skupina v čele s parašutistou desátníkem Timkem dostala úkol: proniknout do průjezdného místa německých jednotek ve vsi Na Šajbě, získat zprávy o nepříteli a vrátit se do štábu. Znamenalo to ujet osmnáct kilometrů a vynutit si přechod přes most, střežený čtyřmi esesáky. Fašistická hlídka byla zlikvidována. Timko pronikl do domku spolehlivého soudruha, získal potřebné údaje. Už se chystal k odchodu, když se ve vsi ozvala střelba. Fašisté objevili partyzány a zaútočili. Co dělat? Timko rychle uvažoval. Najdou-li ho tam, postřílejí celou rodinu. To si nemůže

vzít na svědomí. Vyjít ven se rovnalo sebevraždě. Vtom k němu přiskočila chalupníková dcera. „Tudy,“ ukázala směrem k oknu, pod nímž byla jáma na brambory. „Tam vás nikdo nenajde.“

Timko skočil do tmy. Odkudsi zahrčela náhodná dávka ze samopalu. Prudká bolest v nohou, zabašení ve spáncích, a potom – tma, hustá tma.

Na druhý den jej našli sovětsí partyzáni. Zemřít, nebo si nechat uříznout obě nohy – takové byly možnosti, před které

jej postavil lékař v partyzánském štábu. Zdravý mladý muž, který rád hrával kopanou, jezdil na kole a plaval, si vzpomněl na bědný úděl invalidů z první světové války. Žil u nich jeden ve vsi, chudák, odkázaný na milosrdenství lidí. Ne, než takový život, raději...

Musíš žít, Timko, musíš!

Místo chloroformu mu dali napít vodky, aby tolik necítil nesmírnou bolest, způsobenou operací primitivními nástroji.

Nastaly dlouhé týdny bezmocného čekání. Po osvobození nová operace nohou v košické nemocnici; potom protězy a – chod. Už se znovu tomu, čemu ses učil rok po svém narození. Krůček za krůčkem, raz – dva, raz –. Nejde to? Zatni zuby a znovu. Stále znovu, znovu! Raz, dva...

Nedávno dostal podplukovník Timko dopis od krajského výboru Svazu protifašistických bojovníků v Hradci Králové. Po velkém úspěchu besed je zájem o další. A Timko jezdí. Do škol, k vojenským útvarům, do jednot Svazu. Brno, České Budějovice, Znojmo, řada pražských okresů – všude tam a na mnoho jiných míst obětavě zajišťuje, aby si povyprávěl s lidmi, aby burcoval do boje proti fašismu. Třikrát čtyřikrát měsíčně. Nevymlouvá se. Měl by nač: má své zaměstnání na velitelství, kde je dost práce. Po večerech vysedává nad knihami, aby obstál jako dosud na výtečnou na večerní universitě marxismoleninismu. Týden co týden na něj čekají ve výboru stranické organizace, ve volené stranické komisi. Nezbyvá mu věru mnoho volných chvil pro rodinu, pro plavání, s nímž se ani nyní nerozloučil, pro tanec, při němž byste možná ani nevěřili jeho válečnému příběhu. S takovou jistotou se pohybuje po parketu.

Jak jsme to řekli na začátku? Že se vyrovná mnoha ostatním pracovníkům? Ne, on nás mnohě předčí: svou opravdovostí.

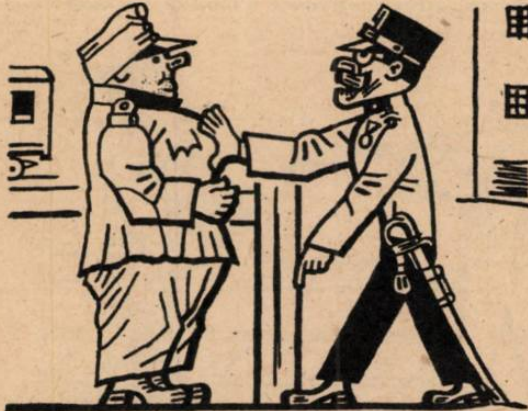
V. LENSKÝ

KRESLIL O. ŠTEMBERA

OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

7. Švejk odešel a poručík Dub se vydal za ním. Za nádražím stála řada nůží, postavených dnem nahoru a na ošatkách byly různé laskominy, zcela nevinně vypadající. Ležely tam bonbóny, hromada okurek a jiné věci. Vevnitř, však nůž obsahoval alkohol. Švejk hned u první nůže koupil bonbony, při čemž mu pán s pejzy pošeptal: „Schnaps hab ich auch, gnädiger Herr Soldat.“ Vyjednávání bylo rychle skončováno, Švejk odešel do dřevěné boudy, kde se obchody dojednávaly, a ochutnal z lahve. Byl s koňakem spokojen. Láhev zastrčil pod blůzu a vrátil se k nádraží.

8. Poručík Dub zastoupil mu cestu k perónu. „Kdepak jsi byl, mizero?“ – „Poslušně hlásím, pane lajtnant, že jsem si šel koupit bonbony.“ Švejk sáhl do kapsy a vytáhl hrst špinavých, zaprášených bonbónů: „Jestli by se pan lajtnant neštítel – já už je okoušel, nejsou špatné. Mají takovou příjemnou, zvláštní chuť, jako vod povídel.“ Pod blůzou rýsovaly se kulaté obrysy lahve. Poručík Dub poplácal Švejkovi po blůze: „Co to tady neseš, ty jeden mizero? Vytáhni to ven!“ Švejk vytáhl láhev s nažloutlým obsahem, se zcela jasnou, zřetelnou etiketou „cognac“.

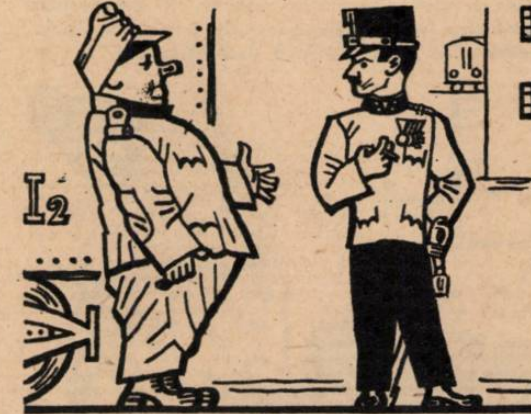
9. „Poslušně hlásím, že jsem si byl do prázdné flašky od koňaku napumpovat trochu vody k pití. Já mám ještě vod toho guláše strašnou žízeň. Jenže voda je tam, jak vidíte, pane lajtnant, nějaká žlutá, to bude asi železitá voda.“ – „Když máš takovou žízeň, Švejku,“ řekl poručík, dábelšky se usmívaje, „vypij to všechno najednou!“ Poručík Dub myslel, že Švejk udělá pár hltů a dál už nebude moci a jak on nad ním slavně zvítězí, až řekne: „Podej mi taky láhev!“ Švejk však odzátkoval láhev, přiložil k ústům a hlt za hlt se ztrácel v jeho hrdle. Poručík Dub zkameněl.

10. Švejk před jeho očima vypil celou láhev, aniž by hnul brvami a prázdnou láhev hodil přes silnici do rybníka. Odplivl si a řekl: „Ta voda měla voprawdu železitou příchut. V Kamýku nad Vltavou dělal jeden hostinský pro své letní hosty železitou vodu tím způsobem, že házel do studny starý podkovy.“ – „Já ti dám starý podkovy! Pojď mně ukázat tu studni, odkud měls tu vodu! Jdi napřed, ty mizero, ať vidím, jak držíš krok!“ – „To je opravdu zvláštní,“ pomyslí si poručík Dub. „Na tom bídném chlapovi není docela nic znát.“

11. Švejk šel tedy napřed, oddán do vůle boží, ale stále mu něco říkalo, že tam studna musí být, a taky byla. Dokonce tam byla pumpa, a když Švejk zapumpoval, tekla z ní nažloutlá voda, takže mohl slavnostně prohlásit: „Tady je ta železitá voda, pane lajtnant.“ Uděšený muž s pejzy se přiblížil a Švejk mu řekl, aby přinesl nějakou skleničku, že chce pan lajtnant pít. Poručík Dub tak z toho zblbl, že vypil celou sklenici vody. Úplně zpitomělý dal pejzatému židovi za tu sklenici vody pětikorunu a obrací se na Švejka, řekl: „Co zde čumíš, táhni domů!“

12. Za pět minut objevil se Švejk ve štábním vagónu, odkud tajemnými posuňky vylákal ven nadporučík Lukáš: „Poslušně hlásím, pane oberlajtnant, že za pět, nejdýl za deset minut budu úplně vožralej. Vše je v pořádku, ale chyt mě pan lajtnant Dub, já mu řekl, že je to voda, tak jsem musel před ním celou tu flašku vypít, ale už teď začínají mě nák brnět nohy.“ – „Odejd, bestie!“ zvolal Lukáš, ale beze všeho hněvu. Švejk vlezl opatrně do svého vagónu a ukládá se na svůj plášť, řekl k ostatním: „Jednou se jeden člověk vožral a prosil, aby ho nebudili...“